

Małgorzata Majchrzak

Budowanie Programów Nauczania:

Projekt klasowy

Sławni ludzie z krajów angielskiego obszaru językowego

Praca dyplomowa
napisana
w Instytucie Filologii Angielskiej
Uniwersytetu im. A. Mickiewicza
pod kierunkiem
Prof. dr hab. Teresy Siek-Piskozub

Poznań 2004

SPIS TREŚCI

	strona
WSTĘP	1
1. PROGRAM SZKOLNY	2
1.1. Podejście do programu	2
1.1.1. Podejście behawiorystyczne	2
1.1.2. Podejście menedżerskie	2
1.1.3. Podejście systemowe	3
1.1.4. Podejście akademickie	3
1.1.5. Podejście humanistyczne	3
1.2. Definicja programu	3
1.3. Funkcje społeczne programu	4
1.3.1. Program a zachowanie ciągłości	4
1.3.2. Program a wprowadzanie zmian	4
1.4. Typy programów	5
1.4.1. Programy przedmiotowe, blokowe i tematyczne	5
1.4.2. Programy minimum i programy maksimum	5
1.4.3. Programy całościowe i modułowe	6
1.4.3. Programy linearne i spiralne	6
2. OPRACOWANIE PROGRAMU	7
2.1. Cele nauczania	7
2.1.1. Program o celach nieoperacyjnych	7
2.1.2. Program o celach operacyjnych	7
2.1.3. Program o celach formułowanych w trakcie jego realizacji	8
2.1.4. Program o celach bodźcujących (ekspresywnych)	8
2.2. Materiał nauczania	8
2.2.1. Dobór treści – selekcja	8
2.2.1.1. Kryterium selekcji związane z dyscypliną podstawową	8
2.2.1.2. Kryterium trwałości wiedzy	8
2.2.1.3. Kryterium przydatności	9
2.2.1.4. Kryterium potrzeb uczących się	9
2.2.2. Uszeregowanie treści – gradacja	9
2.2.2.1. Kryterium struktury dyscypliny akademickiej	9
2.2.2.2. Kryterium przydatności	9
2.2.2.3. Kryterium motywacyjne	9
2.2.2.4. Kryterium przyswajalności	9
2.3. Procedury osiągania celów	10
2.4. Opis założonych osiągnięć ucznia i metody ich pomiaru	10
3. MINI-PROGRAM NAUCZANIA W FORMIE PROJEKTU KLASOWEGO	11
3.1. Prace projektowe	11
3.2. Podejście do projektu	11

3.3. Opis projektu jako mini-programu nauczania języka angielskiego	11
3.3.1. Metryczka programu	12
3.3.2. Warunki realizacji projektu	12
3.3.3. Cele ogólne projektu	12
3.3.4. Cele szczegółowe projektu	13
3.3.4.1.Cele przedmiotowe	13
3.3.4.2.Cele ponadprzedmiotowe	13
3.3.5. Treści nauczania	13
3.3.6. Realizacja projektu	14
3.3.7. Przebieg projektu	14
3.3.8. Ewaluacja projektu	17
ZAKOŃCZENIE	19
BIBLIOGRAFIA	20

WSTĘP

Procesy przemian pod koniec lat osiemdziesiątych w Polsce, budowanie demokracji oraz gospodarki rynkowej, pokazały iż nieodzowna będzie reforma polskiego systemu edukacji. Wraz z reformą edukacji pojawiły się możliwości nowych rozwiązań organizacyjnych, metodycznych czy programowych. Sytuacja mająca miejsce do końca lat osiemdziesiątych miała ulec zmianie. Zamiast jednego, obligatoryjnego programu nauczania dla danego przedmiotu szkolnego i jednego, skorelowanego z nim podręcznika szkolnego zaczęły powstawać możliwości konstruowania nowych programów nauczania.

1. PROGRAM SZKOLNY

Zagadnienie programu szkolnego nie stanowi spójnej całości. Łatwiej zrozumieć, czym jest program patrząc na tę dziedzinę w szerszym kontekście, a szczególnie uwzględniając podejście do programu oraz definiowanie programu (Ornstein 1998:20).

Ważne są też funkcje społeczne programu, czyli role jakie może on pełnić, a także typy programów.

1.1. Podejście do programu

Sposób podejścia do programu ukazuje sposób podejścia do otaczającej nas rzeczywistości i świata, przedstawia ważne wartości oraz wiedzę, jaką dysponujemy. Co więcej, sposób podejścia do programu odzwierciedla pogląd na szkołę i społeczeństwo.

Wyróżnia się następujące podejścia do programu:

- podejście behawiorystyczne,
- podejście menedżerskie,
- podejście systemowe,
- podejście akademickie,
- podejście humanistyczne.

1.1.1. Podejście behawiorystyczne

Podejście to cechuje zasada: metoda-wynik, gdzie podstawą jest plan. Postawione są cele i zadania. Działania uczniów i nauczycieli zgadzają się z celami, natomiast wyniki uczenia oceniane są w odniesieniu do celów i zadań. Podstawę tego podejścia stanowi idea wydajności obowiązująca w gospodarce.

1.1.2. Podejście menedżerskie

Podejście menedżerskie jest odgałęzieniem podejścia behawiorystycznego i podobnie jak ono za podstawę przyjmuje plan, ustalone rzeczowo zasady i konsekwentne następstwo. Tu jednak ważnym czynnikiem jest strona administracyjna i nadzór, ze szczególnym naciskiem na procesy organizacyjne i wdrożeniowe.

1.1.3. Podejście systemowe

W tym podejściu różne części składowe organizacji odnoszone są do organizacji jako spójnej całości. W podejściu systemowym ważne jest, jak zagadnienia programu łączą się ze szkołą jako całością. Nie łączy się tu programu z danym przedmiotem nauczania bądź klasą.

1.1.4. Podejście akademickie

Rozpatruje ono tworzenie programu jako przedsięwzięcie akademickie i teoretyczne, a nie praktyczne. Jego głównym podejściem jest analizowanie ważnych punktów widzenia, przy czym wiodącym punktem widzenia jest historyczny i filozoficzny, nie zaś społeczny.

1.1.5. Podejście humanistyczne

W podejściu humanistycznym podkreśla się indywidualne i społeczne aspekty programu i nauczania. Za ważną uważa się potrzebę samorefleksji i samorealizacji uczniów. W tym podejściu istotna jest nie tylko strona poznawcza, uczeń postrzegany jest jako całość. Nauczycielowi z kolei, przyznaje się większą rolę w decydowaniu o programie.

1.2. Definicja programu

Program to pojęcie, które można scharakteryzować jako plan działania. Jest to dokument, który zakłada:

- cel,
- drogę do celu,
- środek realizacji celu. (Komorowska 1999:12)

Procedura określania celów nauczania jest różnorodna i dotyczy sposobu definiowania celów, etapu, na którym cele są tworzone oraz szczegółowości podejścia do celu. Czasem cele pracy wyznacza się jeszcze przed jej rozpoczęciem. Innym razem cele określane są ogólnie, a szczegóły uzależnione są od specyficznych warunków i sytuacji nauczania. Kolejnym sposobem określania celów jest ich formułowanie w czasie pracy z uczniami.

Podobną różnorodnością cechuje się podejście do dróg prowadzących do celu. Niekiedy wiąże się cele z metodami ich osiągnięcia. Inny sposób to realizacja celu

przez wykorzystanie wielu metod. Kolejne podejście wiąże się z twierdzeniem, iż pewne metody są w opozycji do pewnych celów, a więc nie należy ich stosować do realizacji tychże celów.

Wybór środków realizacji celu, a więc środków dydaktycznych i szczegółowych technik nauczania również jest określony rozmaicie. Niejednokrotnie cel determinuje zastosowanie konkretnego środka dydaktycznego. Z kolei dana metoda będzie zakładać użycie pewnych technik. Nie jest to jednak regułą. Często cel można osiągnąć stosując zróżnicowane środki dydaktyczne.

1.3. Funkcje społeczne programu

Programy nauczania pełnią rolę utrzymującą, utrwalającą i reprodukującą wartości, które przyjmuje dorosłe społeczeństwo, lub aktywnie sprzyjają zmianie tych wartości (Komorowska 1999:17). Funkcjonują one w różnoraki sposób w zależności od kontekstu kulturowego.

1.3.1. Program a zachowanie ciągłości

Często zadaniem programu jest utrzymanie wartości funkcjonujących w danej społeczności, zwłaszcza gdy społeczność ta dąży do zachowania owych wartości w formie niezmiętej i chce przekazać je młodemu pokoleniu. Mowa tu np. o patriotyzmie, zdyscyplinowaniu bądź zespołowości. Zadaniem działań edukacyjnych jest więc w tym przypadku ustabilizowanie i umocnienie wartości starszego pokolenia w młodszym, a nie zmiany postaw młodego pokolenia. Zachowanie ciągłości związane jest z utrwalaniem przekonań, wartości, postaw i motywacji.

1.3.2. Program a wprowadzanie zmian

Odwrotną sytuację przedstawia ta, w której program ma posłużyć do wprowadzenia zmian w zwyczajach i wartościach istniejących lub też doprowadzić do zmiany wzorców czy systemów. Dzieje się to między innymi przez tworzenie nowego systemu organizacji nauczania, nowego typu szkół, metod pracy, itp.

1.4. Typy programów

Konstrukcja programu jest efektem zasad, według których jest on tworzony oraz decyzji jego twórcy. Zasady te prowadzą do zróżnicowania typów programów.

Istnieją następujące typy programów:

- programy przedmiotowe, blokowe i tematyczne,
- programy minimum i programy maksimum,
- programy całościowe i modułowe,
- programy linearne i spiralne.

1.4.1. Programy przedmiotowe, blokowe i tematyczne

Programy różnią się organizacją treści nauczania oraz ustalaniem powiązań z innymi zakresami treści, jakie dostarcza uczniom szkoła. Program może zatem uważać pewien zbiór treści za przedmiot nauczania, czyli zakres niezależny. Jest to tak zwany *program przedmiotowy*. Inna organizacja to podejście do zakresu treści jako części większego zbioru, gdzie występują jeszcze inne treści. Mówimy wtedy o bloku tematycznym, który posiada niezależność organizacyjną. Jest to *program blokowy*. Ostatnim rodzajem organizacji jest powiązanie treści z danego programu z innymi treściami, lecz nie w obrębie bloku przedmiotu, a w obrębie prac projektowych realizowanych przez grupy uczących się. Jest to tak zwany *program projektów tematyczno-interdyscyplinarnych*.

1.4.2. Programy minimum i programy maksimum

Różnice pomiędzy programami wynikają też z proporcji zawartych treści w stosunku do innych treści, jakie przypuszczalnie zaproponowałby nauczyciel lub uczący się. Biorąc pod uwagę masowość realizacji mamy do czynienia z zasadą minimalistycznego zagospodarowania programu. Zarówno zakres treści jak i poziom ich trudności ograniczony jest do minimum. Kolejne podejście to tak zwana elitarność realizacyjna, gdzie zakres treści jest znacznie powiększony, a wraz z nim wzrasta też poziom trudności materiału. Mówimy tu o zasadzie maksymalistycznego zagospodarowania programu. Wyjściem kompromisowym jest wprowadzenie i zastosowanie zasady pośredniego zagospodarowania programu. Zasada ta daje pewną swobodę osobom, których koncepcja realizacji programu różni się od koncepcji autora programu. Istnieje tu jednak pewien stały element – trzon programowy – który należy realizować.

1.4.3. Programy całościowe i modułarne

Podział na te dwa rodzaje programów wynika z zasady segmentacji treści. *Program całościowy* to program jednego, danego kursu. Jego czas trwania określa autor programu. Program taki można podzielić na mniejsze części – segmenty, zwane modułami. Te w pewnej liczbie stworzą całość materiału w tak zwanym *programie modułarnym*.

1.4.4. Programy linearne i spiralne

W przypadku tych rodzajów programów mamy do czynienia z problemem szeregowania dużych bloków treści. Pierwsza z możliwości to linearny układ treści, gdzie porcje materiału ustawione są jedna po drugiej, rozpoczynając od początku kursu do samego jego końca. Zasada przechodzenia do kolejnej porcji materiału opiera się na założeniu pełnego opanowania porcji poprzedniej. Tego rodzaju programy stosowane są powszechnie w krótkich kursach. Kolejna możliwość to spiralny układ treści. Tu materiał ułożony jest w następujące po sobie cykle. I tak pierwszy cykl obejmuje cały materiał nauczania w zakresie podstawowym. Kolejny cykl poszerza informacje, itd. Mamy tu do czynienia z powtarzaniem i uzupełnianiem informacji w pewnym, określonym zakresie. W danym cyklu materiał ułożony jest spiralnie. Spiralny układ treści dotyczy powtarzania treści w następujących po sobie cyklach.

2. OPRACOWANIE PROGRAMU

Według założeń reformy edukacji każda szkoła powinna posiadać całościowy program nauczania. Z kolei każdy nauczyciel powinien mieć program nauczania swojego przedmiotu: opracowany własny program autorski lub też program gotowy, zatwierdzony przez władze oświatowe.

Nieodzownymi częściami składowymi programu są:

- szczegółowe cele kształcenia,
- materiał nauczania związany z celami kształcenia,
- procedury osiągania celów,
- opis założonych osiągnięć celów,
- opis założonych osiągnięć ucznia i propozycje metod ich pomiaru. (Komorowska 1999:53)

2.1. Cele nauczania

Cele kształcenia powinny być zgodne z celami podanymi w podstawach programowych. W zależności od celów w nich zawartych możemy wyróżnić cztery rodzaje programów:

- program o celach nieoperacyjnych,
- program o celach operacyjnych,
- program o celach formułowanych w trakcie jego realizacji,
- program o celach bodźcujących (ekspresywnych).

2.1.1. Program o celach nieoperacyjnych

Ten rodzaj programu określa cele ogólne o charakterze poznawczym oraz afektywnym. Mają one z kolei przybliżać efekty kształcenia w sposób tylko orientacyjny, nie zaś w sposób, gdzie cel zostaje odzwierciedlony w pewnych, konkretnych zachowaniach i umiejętnościach.

2.1.2. Program o celach operacyjnych

W tego rodzaju programie dąży się do określenia celów w taki sposób, aby wynikały z nich jasne i sprecyzowane zachowania uczniów. Tu cele nauczania są równoznaczne z umiejętnościami ucznia.

2.1.3. Program o celach formułowanych w trakcie jego realizacji

Ten rodzaj programu daje swobodę w wyznaczaniu celów. Praca z uczniem rozpoczyna się bez zakładania celów, a te formułowane są w trakcie trwania nauki. Wymaga to jednak bardzo dokładnego ustalenia założeń teoretycznych, na których oparty będzie program, jak również doboru metody pracy do realizacji tegoż programu.

2.1.4. Program o celach bodźcujących (ekspresywnych)

W przypadku takiego programu uczący się jest wystawiany na pewne bodźce i sytuacje, lecz nie jest najważniejsze jaki efekt wywoła zetknięcie z tymi bodźcami. Ważna jest tu metoda, która jest celem.

2.2. Materiał nauczania

2.2.1. Dobór treści – selekcja

Ponieważ w danym programie nie jesteśmy w stanie umieścić wszystkiego co dotyczy jego tematyki, należy wybrać kryteria doboru treści. Istnieją cztery rodzaje kryteriów, które można stosować indywidualnie lub też je łączyć i są to:

- kryterium selekcji związane z dyscypliną podstawową,
- kryterium trwałości wiedzy,
- kryterium przydatności,
- kryterium potrzeb uczących się.

2.2.1.1. Kryterium selekcji związane z dyscypliną podstawową

Obejmuje ono treści, które w dyscyplinie podstawowej uważane są za najważniejsze lub najbardziej podstawowe.

2.2.1.2. Kryterium trwałości wiedzy

Bierze ono pod uwagę te treści z dyscypliny podstawowej, które cechują się trwałością i nie zmieniają się wraz z postępem wiedzy.

2.2.1.3. Kryterium przydatności

Wiąże się ono z zakładaną przez autora programu potrzebą korzystania z treści nauczania w przyszłości. (Komorowska 1999:60)

2.2.1.4. Kryterium potrzeb uczących się

Obejmuje ono oczekiwania, poziom, jak również kierunek motywacji i zainteresowania uczących się.

2.2.2. Uszeregowanie treści – gradacja

Również tu istnieją cztery kryteria gradacji treści:

- kryterium struktury dyscypliny akademickiej,
- kryterium przydatności,
- kryterium motywacyjne,
- kryterium przyswajalności.

2.2.2.1. Kryterium struktury dyscypliny akademickiej

Kryterium to szereguje treści nauczania w taki sposób, w jaki szeregowane są one w podstawowych wykładach akademickich i podręcznikach akademickich danej dyscypliny.

2.2.2.2. Kryterium przydatności

Szereguje ono wdrożone do programu treści zgodnie z ich zastosowaniem w kolejnych etapach nauki.

2.2.2.3. Kryterium motywacyjne

Wiąże się ono z możliwością gradacji treści nauczania według ich atrakcyjności dla uczących się.

2.2.2.4. Kryterium przyswajalności

Zgodnie z tym kryterium treści przekazywane wcześniej są łatwiejsze. Później wprowadza się treści bardziej skomplikowane.

2.3. Procedury osiągania celów

By nie narzucać nauczycielom i uczniom metod pracy niektórzy autorzy programów pozostawiają realizację celów programu samemu nauczycielowi. Taki program sprowadza się do wykazu celów, wykazu treści nauczania i kolejności realizacji owych treści. Program taki nie proponuje konkretnych metod, lecz może oferować np. scenariusze lekcji realizowanych różnorodnymi metodami. Z drugiej strony program i zakładane w nim cele oraz treści mogą wymagać zastosowania pewnej określonej metody, gdyż wybór innej mógłby uniemożliwić realizację założonych wcześniej celów. Mamy tu do czynienia z tak zwaną rekomendacją określonej metody pracy ze wskazaniem optymalnych materiałów nauczania.

2.4. Opis założonych osiągnięć ucznia i metody ich pomiaru

Zadaniem programu jest również określenie oczekiwanych rezultatów w postaci umiejętności i kompetencji osiąganych przez uczniów w trakcie nauki według programu, jak również przedstawienie metod ich pomiaru. Niezbędne jest więc umieszczenie w nim technik, ćwiczeń kontrolnych, czy testów: semestralnych, rocznych oraz prac projektowych. Czyni się tak po to, by umożliwić ocenę ucznia. W przypadku oceny należy określić jej kryteria: podać wymagania minimum na konkretną ocenę oraz ją uzasadnić.

3. MINI-PROGRAM NAUCZANIA W FORMIE PROJEKTU KLASOWEGO

3.1. Prace projektowe

Prace projektowe powinny zajmować szczególne miejsce w toku nauczania języka obcego w szkole. Przemawia za tym wiele argumentów, takich jak:

- zapewnienie autonomii ucznia jeśli idzie o wybór tematu, źródeł informacji, sposobu ich opracowania, planowania pracy i sposobu prezentowania jej efektów,
- autentyzm stosowania języka angielskiego dla pozyskania i udzielania informacji,
- autentyzm łączenia umiejętności językowych z wiadomościami z innych dziedzin.

Poza tym projekt umożliwia wypracowywanie pewnych sprawności i postaw, takich jak:

- zauważanie problemów,
- podejmowanie decyzji,
- planowanie działań,
- praca w grupie,
- odpowiedzialność za pracę własną i pracę grupy.

3.2. Podejście do projektu

W świetle wcześniej omówionych zalet projektu, podejście, jakie będzie cechować przedstawiony w dalszej części pracy projekt to podejście humanistyczne. Zgodnie z nim kładzie się nacisk na indywidualne i społeczne aspekty programu i nauczania. Ważna jest tu samorealizacja uczniów. Nauczycielowi zaś przyznaje się większą rolę w decydowaniu o programie.

3.3. Opis projektu jako mini-programu nauczania języka angielskiego

Opisując poniższy projekt jako mini-program nauczania języka wzorowałam się na Programie Nauczania Języka Angielskiego dla Liceum Ogólnokształcącego, Liceum Profilowanego i Technikum napisany przez Marię Kłos i Annę Sikorzyńską. Program ten zatwierdzony jest przez MENiS i posiada numer: DKOS-4015-152/02.

3.3.1. Metryczka programu

Typ szkoły:	Liceum ogólnokształcące.
Etap nauki:	IV etap edukacyjny, dla uczniów kontynuujących naukę języka angielskiego.
Wymiar godzin:	2 godziny w tygodniu.
Autor:	Małgorzata Majchrzak

3.3.2. Warunki realizacji projektu

Projekt oparty jest na podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i przeznaczony jest dla uczniów, którzy kontynuują naukę języka angielskiego jako drugiego języka obcego, w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Uczniowie kształcą się w systemie dwujęzycznym, gdzie językiem wykładowym jest język francuski. Projekt prowadzony jest w grupie 15 osób. Uczniowie uczęszczają do klasy pierwszej.

Podstawowe pomoce dydaktyczne stosowane w realizacji projektu to:

- dla ucznia: * podręcznik Enterprise 2-Elementary,
 - dla nauczyciela: * podręcznik (jak wyżej),
* książka nauczyciela,
- oraz:
- * słowniki,
 - * podręczniki pomocnicze.

Istotna jest też możliwość korzystania w czasie lekcji z komputerów, Internetu, magnetowidu i magnetofonu.

3.3.3. Cele ogólne projektu

Zgodnie z podstawą programową cel ogólny projektu związany jest z opanowaniem języka na poziomie umożliwiającym w miarę sprawną komunikację językową. Chodzi tu o przekazanie treści stworzonego przez uczniów projektu. Jednocześnie projekt ma na celu kształtowanie umiejętności właściwej samooceny, gotowości do samodzielnego uczenia się i postawy ciekawości. W czasie realizacji projektu uczeń może ugruntowywać i poszerzać wiadomości i umiejętności oraz rozwijać kompetencję komunikacyjną i lingwistyczną.

3.3.4. Cele szczegółowe projektu

Cele szczegółowe można podzielić na:

- cele przedmiotowe,
- cele ponadprzedmiotowe.

3.3.4.1. Cele przedmiotowe

Cele przedmiotowe rozpatrywane są w obrębie czterech sprawności językowych, a więc sprawności rozumienia mowy ze słuchu, sprawności mówienia, sprawności czytania oraz sprawności pisania i są integralną częścią projektu.

3.3.4.2. Cele ponadprzedmiotowe

Cele te związane są z celami językowymi. Opierają się one na zasadzie kształtowania umiejętności i postaw uniwersalnych i zmierzają do poszerzania komponentu kulturowego, kształtowania postaw otwartości i ciekawości, doskonalenia umiejętności, korzystania z różnorodnych źródeł informacji i ich selekcjonowania. Pozwalają one również na doskonalenie umiejętności samodzielnego uczenia się i umiejętności działania w zespole.

3.3.5. Treści nauczania

Na treści nauczania zawarte w projekcie składają się: słownictwo i funkcje językowe oraz struktury gramatyczne.

Zakres słownictwa objętego ramami projektu wiąże się nierozdzielnie z jego zakresem tematycznym i dotyczy prezentacji sławnych ludzi z krajów angielskiego obszaru językowego. Funkcje językowe znajdujące tu zastosowanie są również określane tematyką projektu.

W odniesieniu do realizowanego projektu tematyka wprowadzanego słownictwa i funkcje językowe przedstawiają się następująco:

Tematyka wprowadzanego słownictwa	Funkcje językowe
<ul style="list-style-type: none"> • Dane osobowe prezentowanej postaci: - imię, nazwisko, wiek, data i miejsce urodzenia, narodowość, - wygląd zewnętrzny, - cechy charakteru, - zawód i kariera zawodowa, - życiorys. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawianie osób • Opisywanie osób • Opisywanie kwalifikacji, umiejętności • Opisywanie życia
<ul style="list-style-type: none"> • Zainteresowania prezentowanej postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisywanie hobby i sposobów spędzania czasu wolnego

Struktury gramatyczne mające zastosowanie w trakcie realizacji projektu są ściśle z nim związane. Dotyczy to zarówno form wyrazów oraz struktury zdań pojedynczych i złożonych.

3.3.6. Realizacja projektu

Realizacja projektu oparta jest na pełnej aktywności uczniów, od których oczekuje się pełnego uczestnictwa w zajęciach, wykonywania zadań w klasie (pod kierunkiem nauczyciela) i poza klasą (praca samodzielna). Ponieważ celem nauczania jest osiągnięcie kompetencji komunikacyjnej, stosowane podejście w realizacji projektu to podejście komunikacyjne. Kształtowaniu takiej kompetencji pomagają tworzenie warunków, w których uczeń uczestniczy w sytuacjach podobnych do życia codziennego, umożliwiających wykorzystanie języka obcego.

3.3.7. Przebieg projektu

Tematem projektu byli sławni ludzie z krajów angielskiego obszaru językowego. Na projekt składały się 4 godziny lekcyjne trwające 45 minut każda. Uczniowie pracowali w grupach trzyosobowych.

Lekcja 1

Plan lekcji opracowany został w oparciu o podręcznik Enterprise 2-Elementary.

Cele lekcji:

- przygotowanie uczniów do realizacji projektu pod tytułem „Sławni ludzie z krajów angielskiego obszaru językowego”,

- doskonalenie sprawności czytania,
- doskonalenie sprawności słuchania,
- doskonalenie sprawności mówienia.

Materiały pomocnicze:

- podręcznik Enterprise 2-Elementary,
- kasetę,
- magnetofon.

Przebieg lekcji:

Rozgrzewka językowa

Po wyjaśnieniu tematu i podaniu celu lekcji następuje krótka rozgrzewka językowa mająca na celu ustalenie, jakich sławnych ludzi z krajów anglojęzycznych znają uczniowie. Uczniowie podają przykłady i powody bycia sławnym. (6 minut)

Wprowadzenie

Następuje wprowadzenie do tematu lekcji, gdzie nauczyciel pyta uczniów, czy znają osobę o nazwisku Bill Gates i z czym się on uczniom kojarzy, czy jest sławny i dlaczego. Uczniowie udzielają odpowiedzi. (4 minuty)

Czytanie

Nauczyciel informuje uczniów, że ich zadaniem będzie przeczytanie artykułu na temat Billa Gates'a i połączenie akapitów tekstu z podanymi nagłówkami streszczającymi zawartość akapitów (scanning to match information to texts). Uczniowie wykonują zadanie. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanego zadania. (6 minut).

Nauczyciel prosi, by uczniowie przeczytali tekst ponownie i udzielili odpowiedzi na pytania do tekstu (reading for specific information). Po wykonaniu zadania następuje wspólne sprawdzenie odpowiedzi. (5 minut)

Słuchanie

Przy zakrytym tekście uczniowie wysłuchują treści z kasy. Ich zadaniem jest uzupełnienie brakujących informacji w podanej tabelce (listening for specific information). Uczniowie wysłuchują kasy dwukrotnie. Po wykonaniu zadania następuje wspólne sprawdzenie odpowiedzi. (11 minut)

Mówienie

Wykorzystując informacje z tabelki uczniowie prezentują postać Billa Gates'a. (5 minut).

Zadanie domowe

Nauczyciel prosi uczniów o utworzenie grup trzyosobowych. Uczniowie w obrębie grup przygotowywać będą prezentację dotyczącą wcześniej wspomnianej tematyki. Efektem końcowym projektu będzie przedstawienie wybranego bohatera przez grupę uczniów. Korzystając z różnych źródeł, polskich i angielskich : książki, czasopisma, Internet, itp. uczniowie mają zebrać informacje dotyczące tematu projektu i przynieść je na kolejną lekcję. (8 minut)

Lekcja 2 i 3

Cele lekcji:

- przygotowanie prezentacji pod tytułem „Sławni ludzie z krajów angielskiego obszaru językowego”.

Materiały pomocnicze:

- materiały informacyjne zgromadzone przez uczniów,
- komputery z dostępem do Internetu,
- słowniki.

Przebieg lekcji:

Faza przygotowawcza prezentacji

Uczniowie informują nauczyciela, kto jest tematem ich prezentacji, przedstawiają materiały zgromadzone wcześniej. Nauczyciel określa kryteria prezentacji tematu i wymaganą zawartość prezentacji. Udziela też odpowiedzi na ewentualne pytania uczniów.

Uczniowie pracują nad przygotowaniem prezentacji we wcześniej ustalonych grupach. Mogą korzystać z Internetu oraz słowników. Nauczyciel kontroluje pracę uczniów, udziela odpowiedzi na ich pytania, w razie potrzeby pomaga.(lekcja 2 i 3)

Na lekcji 3 uczniowie pracują nad końcową formą prezentacji. Ostatecznych poprawek i próby prezentacji uczniowie dokonują samodzielnie poza szkołą. (2 x 45 minut).

Lekcja 4

Cele lekcji:

- prezentacja pod tytułem „Sławni ludzie z krajów angielskiego obszaru językowego”

Materiały pomocnicze:

- magnetofon,
- telewizor i video-odtwarzacz.

Przebieg lekcji:

Przedstawienie i ocena prezentacji

Uczniowie przedstawiają swoje prezentacje we wcześniej ustalonych grupach. Nauczyciel poddaje ocenie każdą prezentację według wcześniej ustalonych kryteriów. Na koniec komentuje cały przebieg projektu. Zarówno ocena jak i komentarz prowadzone są w języku polskim. (45 minut)

3.3.8. Ewaluacja projektu

Ostatnim etapem pracy nad programem jest jego ewaluacja, a w tym konkretnym przypadku ewaluacja projektu klasowego. Wśród różnych typów ewaluacji znajduje się ewaluacja podsumowująca, która odnosi się do efektów zrealizowanego programu (projektu).

Realizowany projekt wprawdzie narzucał tematykę, lecz jeśli idzie o wybór prezentowanej postaci uczniom pozostawiono pełną autonomię. Uczniowie decydowali też o źródłach informacji, z których korzystali w trakcie przygotowania prezentacji. Praca nad projektem dawała też możliwość stosowania języka angielskiego dla pozyskania informacji.

Biorąc pod uwagę cele ogólne projektu, pozwolił on zarówno na poszerzenie wiadomości i umiejętności oraz wpłynął pozytywnie na rozwój kompetencji: komunikacyjnej i lingwistycznej.

Cele szczegółowe projektu również udało się zrealizować zarówno w zakresie celów przedmiotowych jak i ponadprzedmiotowych. Projekt dawał możliwość rozwijania czterech sprawności językowych. Ponadto uczniowie pracując w grupach trzyosobowych mogli wypracowywać postawy dotyczące zauważania problemów, podejmowania decyzji, planowania działań. Praca w grupie determinowała też postawę bycia odpowiedzialnym za pracę własną czy też całej grupy.

Oprócz wielu pozytywnych aspektów realizacji projektu, pojawiły się też te negatywne. Dotyczyły one problemu podziału grupy 15 osób na podgrupy trzyosobowe. Poza tym projekt zakładał, że w czasie jego realizacji i prac nad nim językiem używanym w klasie będzie język angielski zarówno w interakcjach nauczyciel – uczeń, uczeń – nauczyciel, jak i uczeń – uczeń. O ile dwa pierwsze

rodzaje interakcji udało się prowadzić w języku angielskim, nie miało to zawsze miejsca przy interakcji uczeń – uczeń. Zdarzało się, że uczniowie używali języka polskiego, chcąc szybciej i łatwiej przekazać lub uzyskać informacje. W niektórych przypadkach dochodziło też do nierównego podziału pracy i unikania odpowiedzialności za pracę własną, a co za tym idzie za pracę grupową. Również organizacja pracy nad projektem w szkole nie zawsze była łatwa z powodu absencji niektórych uczniów na poszczególnych etapach pracy. Niektórzy uczniowie zgłaszali też problemy z organizacją pracy nad projektem poza szkołą.

Podsumowaniem pracy nad projektem jest przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej, która uwzględniac będzie opinie uczniów pracujących nad projektem.

ZAKOŃCZENIE

Teoria tworzenia programów szkolnych jest jeszcze w Polsce słabo rozwinięta. Dziś, w obliczu zróżnicowania ścieżek edukacyjnych, metod i materiałów nauczania możliwe staje się współistnienie alternatywnych programów nauczania. Ważna jest więc orientacja i znajomość licznych modeli programu. Nie należy też zapominać o znajomości zasad jego konstruowania i ewaluacji.

BIBLIOGRAFIA

1. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Edukacji Narodowej, 1993, NR 6, poz.220.
2. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej NR 14, Warszawa, dn. 23 lutego 1999.
3. Evans V., Dooley J., *Enterprise 2 – Elementary*, Express Publishing, 1999.
4. Kłos M., Sikorzyńska A., *Program nauczania języka angielskiego* nr: DKOS-4015-152/02.
5. Komorowska H., *O programach prawie wszystko*, WSiP, Warszawa 1999,
6. Kropiwnicki J. (red.), *Jak tworzyć program?*, Wydawnictwo Nauczycielskie, Jelenia Góra 1998,
7. MEN, *O programach nauczania*, Warszawa 1999,
8. Nunan D., *Syllabus design*, OUP, Oxford 1988,
9. Ornstein A., Hunkins F., *Program szkolny. Założenia, zasady, problematyka*, WSiP, Warszawa 1998.